

12.7.2010

PAZIŅOJUMS KOMITEJAS LOCEKĻIEM

Temats: **Lūgumraksts Nr. 1198/2009, ko iesniedza Ungārijas valstspiederīgais J. F. K., par to, ka starptautiskie uzņēmumi pārkāp darbinieku privāttiesības**

1. Lūgumraksta kopsavilkums

Lūgumraksta iesniedzējs iebilst pret starptautisko uzņēmumu praktizēto somu pārbaudi pēc darba, uzraudzības kamerām darba laikā un prasību iesniegt CV, piesakoties darbā. Viņš uzskata to par cilvēktiesību pārkāpumu un lūdz Parlamentu veikt pasākumus šīs situācijas uzlabošanai.

2. Pieņemamība

Atzīts par pieņemamu 2009. gada 1. decembrī. Komisijai pieprasīta informācija saskaņā ar Reglamenta 202. panta 6. punktu.

3. Komisijas atbilde, kas saņemta 2010. gada 12. jūlijā

Lūgumraksts

Lūgumraksta iesniedzējs iebilst pret starptautisko uzņēmumu, piemēram, *Jabil*, *Nokia* un *Sanmina*, šādiem trim Ungārijā praktizētiem darbības veidiem: 1) personāla apsardzes veiktajām darbinieku ikdienas pārbaudēm (kuras bieži ietver ķermeņa pārmeklēšanu) starptautiskā uzņēmuma telpās, 2) prasību, piesakoties darbā, iepriekš iesniegt CV un 3) aizvairojošu videonovērošanu darbavietā. Viņš norāda, ka viņam nav pierādījumu savu apgalvojumu apliecināšanai, bet viņš paskaidro, kad darbiniekiem ir jāparaksta īpašs līgums, apliecinot, ka viņi darbavietā nelietos mobilos tālrunus vai fotoaparātus. Viņš sūdzas arī, ka pastāv noteikumi, ar kuriem nosaka, ka attēlus un skaņu audio un video ierakstiem nedrīkst reproducēt aizvairojošā veidā, aizskarot citas personas, vai izdarot ierakstu pret to gribu. Ārkārtējas nepieciešamības gadījumos un pamatotu iemeslu dēļ ikviens var izdarīt ierakstu,

kas var kalpot kā pierādījums.

Lūgumraksta iesniedzējs uzskata, ka šādas pārbaudes ir pazemojošas, ka pienākums iepriekš iesniegt CV ir nelikumīga datu vākšana un ka aizliegums darbavietā lietot fotoaparātu un tālruni ir viņa cilvēktiesību pārkāpums. Viņš lūdz ieviest juridiskus instrumentus, lai aizsargātu darbiniekus no šādas prakses.

Komisijas komentāri par lūgumrakstu

Ar Datu aizsardzības direktīvu (Direktīvu 95/46/EK¹) tiek noteikts tiesiskais regulējums personas datu apstrādei visās dalībvalstīs. Ja dalībvalstis neievēro šo īstenošanas prasību, iedzīvotāji var prasīt tieši piemērot konkrētus šīs direktīvas noteikumus. Šajā sakarībā EKT lietā C-465/00² nolēma, ka tieša ietekme ir atsevišķiem noteikumiem, piemēram, 6. panta 1. punkta c) apakšpunktam (par principiem attiecībā uz datu kvalitāti, ka datiem jābūt adekvātiem, attiecīgiem un ne pārmērīgā apjomā attiecībā uz nolūkiem, kādiem tie savākti un/vai tālāk apstrādāti) un 7. panta c) un e) apakšpunktam (par kritērijiem datu apstrādes atzīšanai par likumīgu).

Direktīva ir piemērojama personas datiem tikai Direktīvas 95/46/EK nozīmē. "Personas dati" ir definēti 2. pantā kā jebkura informācija par identificētu vai identificējamu fizisku personu (datu subjektu). "Identificējama persona" ir tā, kuru var identificēt tieši vai netieši, norādot reģistrācijas numuru vai vienu vai vairākus šai personai raksturīgus fiziskās, fizioloģiskās, garīgās, ekonomiskās, kultūras vai sociālās identitātes faktoros.

Ar Direktīvu 95/46/EK tiek noteikti principi, kuriem likumības vārdā jāatbilst apstrādei. Ar Direktīvu tiek noteiktas arī atsevišķas tiesības privātpersonām, kuru personas dati tiek apstrādāti, lai nodrošinātu atbilstību pamattiesībām attiecībā uz personas datu aizsardzību. Personas datu aizsardzība pamatojas uz principiem, kas izklāstīti 6. pantā, jo tie attiecas uz datu kvalitāti apstrādes laikā — ka personas datu apstrādei jānotiek konkrētiem un precīzi formulētiem nolūkiem (nolūku ierobežošanas princips) un personas datiem jābūt adekvātiem, attiecīgiem un ne pārmērīgā apjomā attiecībā uz nolūkiem, kādiem tie savākti un/vai tālāk apstrādāti (proporcionalitātes princips), kā arī vajadzības gadījumā atjauninātiem (6. pants). Personas dati jāapstrādā arī ne ilgāk, kā tas nepieciešams nolūkiem, kuriem dati ir vākti vai kuriem tie tiek turpmāk apstrādāti.

Datu apstrādi uzskata par likumīgu (7. pants) tikai tad, ja

- a) datu subjekts nepārprotami devis savu piekrišanu, vai
- b) apstrāde vajadzīga, lai noslēgtu saistošu līgumu par datu subjektu, vai
- c) apstrāde vajadzīga tiesisku prasību izpildei, vai
- d) apstrāde vajadzīga, lai aizsargātu datu subjekta būtiskas intereses, vai
- e) apstrāde vajadzīga sabiedrības interesēs realizējama uzdevuma izpildei vai dienesta pilnvaru izpildei, vai

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti, OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.

² EKT lietas C-465/00, C-138/01 un C-139/01, *Rechnungshof and Österreichischer Rundfunk*, 20.5.2003., 98ff. punkts.

f) fiziskas vai juridiskas personas likumīgajās interesēs ar noteikumu, ka datu subjekta tiesības un brīvības nav ignorētas.

Datu subjektam ir tiesības saņemt informāciju attiecībā uz piekļuvi, datu izlabošanu, dzēšanu vai piekļuves noslēgšanu viņa personas datiem, kā arī tiesības uz reālu pārsūdzību par nelikumīgu datu apstrādi. Šīs tiesības var tikt ierobežotas, ciktāl tas ir nepieciešams, lai garantētu, piemēram, valsts drošību un aizsardzību, kā arī kriminālās izmeklēšanas un kriminālvajāšanas nolūkos.

Apstrādi uzrauga un kontrolē valsts neatkarīgas uzraudzības iestādes (28. pants), ko parasti dēvē par „datu aizsardzības iestādēm” un kuras ir kompetentās iestādes, lai uzraudzītu jebkuras personas datu apstrādes atbilstību valsts līmenī ar valsts tiesību aktiem saskaņā Direktīvu.

Ir jāapstiprina divi punkti, lai Datu aizsardzības direktīva 95/46/EK būtu piemērojama.

Vissvarīgākais punkts ir jautājums par apstrādājamiem datiem un par to atbilstību „personas datu” definīcijai 2. panta a) apakšpunktā. Kas attiecas uz lūgumraksta iesniedzēja otro un trešo apgalvojumu, CV dati un videouzraudzības reģistrētie dati ir personas dati Direktīvas 95/46/EK nozīmē. Kas attiecas uz pirmo apgalvojumu, tad fiziskā ķermeņa pārmeklēšana neattiecas uz Datu aizsardzības direktīvas jomu.

Otras būtisks punkts ir noteikt, kurš apstrādā personas datus. Atkarībā no tā, vai tas ir personas datu apstrādātājs vai tikai datu apstrādātājs, abiem ir jāpilda vairākas saistības. Starptautiskie uzņēmumi, piemēram, *Jabil*, *Nokia* un *Sanmina*, ir juridiskas personas, kuras pašas lemj par savāko personas datu apstrādes mērķiem un līdzekļiem, piemēram, CV datu vai videonovērošanā savāko datu gadījumā. Šādi rīkojoties, šie uzņēmumi tiek uzskatīti par personas datu apstrādātājiem Direktīvas 95/46/EK nozīmē, kaut arī viņi varētu personas datu apstrādi uzticēt apstrādātājiem/slēgt apakšlīgumus ar apstrādātājiem, kuri šo uzdevumu veiktu viņu vārdā.

Pirmais apgalvojums — Personāla apsardzes veiktās darbinieku pārbaudes (tostarp biežas ķermeņa pārmeklēšanas)

Atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību Eiropas Komisijai nav pilnvaru iejaukties atsevišķos pamattiesību pārkāpumu gadījumos. Tā var iejaukties tikai tad, ja runa ir par Eiropas Savienības tiesībām.

Saistībā ar lūgumraksta iesniedzēja sūdzību par darbinieku pārbaudēm, ko veic personāla apsardzes darbinieki komplektēšanas rūpnīcās, jānorāda, ka nav īpašu ES tiesību aktu, kas reglamentē šādu gadījumu. Šā iemesla dēļ Komisijai nav iespējams izskatīt pirmo apgalvojumu.

Otrais apgalvojums — nelikumīga datu vākšana, pieprasot CV no potenciālajiem darbiniekiem

Pašlaik amatus uzņēmumos sadala pēc interesentu un piemēroto kandidātu atlases procedūras. Parasti tas ietver priekšatlases stadiju, pamatojoties uz ieinteresēto kandidātu iepriekš

iesniegtajiem CV. CV datu apstrāde attiecas uz Datu aizsardzības direktīvas 95/48/EK jomu, un uz to attiecas leģitimitātes, nepieciešamības un proporcionalitātes principi (Direktīvas 6. pants).

Vairumā gadījumu CV veidā iesniegto datu apstrādi var pamatot kā likumīgu, jo

- tā notiek ar datu subjekta piekrišanu (7. panta a) apakšpunkts) vai
- tā ir nepieciešama darba līguma noslēgšanai starp darba devēju un darbinieku (7. panta b) apakšpunkts), vai
- tā ir daļa no darba devēja likumīgajām interesēm zināt, kāda kvalifikācija ir potenciālajiem darbiniekiem, lai vakancei izraudzītos vispiemērotāko personu (7. panta f) apakšpunkts).

No CV savākto personas datu apstrādei jābūt proporcionālai nospraustajiem likumīgajiem mērķiem, un jo īpaši piedāvātajiem datu apstrādes līdzekļiem jābūt pēc iespējas neuzmācīgiem. Ieviešot pietiekamas garantijas, šādai apstrādei pamatotu iemeslu dēļ jānotiek atbilstoši Direktīvai 95/46/EK. Šādas garantijas varētu būt, piemēram

- darbinieku informēšana par datu apstrādātāja identitāti un uzraudzības mērķi, kā arī cita informācija, kas nepieciešama, lai garantētu godprātīgu apstrādi attiecībā uz datu subjektu (11. pants);

- datu subjekta informēšana par tiesībām uz to datu koriģēšanu, kas attiecas uz viņu, un jo īpaši pēdējiem neveiksmīgiem kandidātiem — tiesībām uz dzēšanu.

Tikai fakts, ka potenciālais darba devējs iepriekš pieprasa potenciālā darbinieka CV kopiju, nav uzskatāms par nelikumīgu datu vākšanu, kā apgalvo lūgumraksta iesniedzējs.

Trešais apgalvojums — videonovērošana darbavietā

Datu aizsardzības direktīvas 95/46/EK darbības joma attiecas arī uz videonovērošanu. Datu aizsardzības principi, jo īpaši leģitimitātes, nepieciešamības un proporcionalitātes principi (Direktīvas 6. pants) attiecas uz jebkuru personas datu apstrādi, izmantojot videonovērošanas iekārtas.

Darba grupa (DG29), kas minēta 29. pantā¹, ir sniegusi par videonovērošanu darbavietā² divus atzinumus, kuros doti norādījumi, kā videonovērošanai piemērot Datu aizsardzības direktīvas noteikumus. Kā teikts šajos atzinumos, videonovērošanas likumība darbavietā ir atkarīga no vairākiem faktoriem.

Pirmkārt, runājot par apstrādes mērķi, videonovērošanas sistēmām var būt pamatojums, ja tās

---

¹ Darba grupa personu aizsardzībai attiecībā uz personas datu apstrādi (DG29) ir noteikta Datu aizsardzības direktīvas 95/46/EK 29. pantā. Tā sastāv no valsts datu aizsardzības iestāžu pārstāvjiem. Grupa darbojas neatkarīgi un konsultē Komisiju.

² Atzinums 8/2001 (DG48) par personas datu apstrādi darba attiecību jomā, 2002. gada 25. novembra darba dokuments (DG67) par personas datu apstrādi ar videonovērošanas palīdzību un Atzinums 4/2004 par personas datu apstrādi ar videonovērošanas palīdzību.

tiek izmantotas, piemērojot attiecīgas garantijas, ražošanas vai darba drošības prasību nodrošināšanai, vai arī drošības apsvērumu dēļ. Katrā atsevišķā gadījumā ir jāņem vērā atšķirīgas intereses un tās jāvērtē attiecīgajā kontekstā.

Video novērošanas sistēmu uzstādīšana, ko uzņēmumi veic ražošanas drošības prasību vai drošības apsvērumu nolūkos (lai novērstu elektronisko produktu vai tehnoloģisko pētījumu zādzības), var būt likumīga tādā mērā, ciktāl tas ir nepieciešams šo uzņēmumu („datu apstrādātāja”) likumīgajām interesēm, lai nodrošinātu telpu drošību un novērstu tehnoloģisko pētījumu un komercnoslēpumu zādzības, un šīs intereses netiek ignorētas saistībā ar darbinieku interesēm (7. panta f) apakšpunkts).

Iespējams arī, ka videonovērošanas sistēmu izmantošanai ir pamatojums, lai aizsargātu datu subjekta vitālas intereses, piemēram, darba drošības apsvērumu dēļ, t. i., lai izvairītos no negadījumiem ražošanas laikā (7. panta d) apakšpunkts).

Otrkārt jāmin apstrādes nepieciešamība un proporcionālitate, jo videonovērošanas iekārtu izmantošanai jābūt proporcionālai likumīgajiem mērķiem, kā arī izmantotajiem datu apstrādes līdzekļiem jābūt pēc iespējas neuzmācīgiem. Darba devēja interesēm attiecībā uz videonovērošanas iekārtu uzstādīšanu jābūt sabalansētām ar darbinieka interesēm, lai panāktu pēdējā personas datu aizsardzību. To var izdarīt tikai tad, ja pastāv attiecīgas garantijas. Tikai tad videonovērošana var notikt atbilstoši Direktīvai 95/46/EK. Šādas garantijas varētu būt, piemēram

- videonovērošanas iekārtu neuzstādīšana mazgātuvēs, dušas telpās, skapīšu telpās un atpūtas zonās;
- darbinieku informēšana par datu apstrādātāja identitāti un uzraudzības mērķi, kā arī cita informācija, kas nepieciešama, lai garantētu godprātīgu apstrādi attiecībā uz datu subjektu;
- videoierakstu saglabāšanas ilguma ierobežošana;
- neatkarīga uzraudzība, ko veic valsts datu aizsardzības iestādes, kuras ir kompetentas uzraudzīt atbilstību ar valstu datu aizsardzības tiesību aktiem, īstenojot Direktīvu 95/46/EK, un ar ko tiek nodrošinātas piemērotas garantijas un prasības, lai sistēma būt likumīga.

Visbeidzot datu apstrādātājam ir pienākums (11. pants) redzami, skaidri un nepārprotami informēt personas par uzraudzību, kad tās ierodas vietā, kur uzstādīta videonovērošana. Ja video novērošanas iekārtas tiek izmantotas darbavietās, par to ir jāinformē arī darbinieku pārstāvji.

Secinājumi

Kas attiecas uz pirmo apgalvojumu attiecībā uz darbinieku pārbaudēm, izdarot īpašu ķermeņa pārmeklēšanu, šis jautājums neattiecas uz Savienības tiesību aktu jomu un Komisija tādēļ nevar šo jautājumu izskatīt.

Attiecībā uz pārējiem apgalvojumiem lūgumraksta iesniedzējs nav iesniedzis nevienu pierādījumu, kas apliecinātu, ka starptautisko uzņēmumu *Jabil*, *Nokia* un *Sanmina*

meitasuzņēmumi pārkāpuši Direktīvu 95/46/EK.

Lūgumraksta iesniedzējs tiek lūgts jebkurus apgalvojumus pret šiem starptautiskajiem uzņēmumiem saistībā ar viņa tiesību pārkāpšanu attiecībā uz datu aizsardzību adresēt valsts datu aizsardzības iestādei Ungārijā:

Ungārijas Datu aizsardzības komisārs
Nádor str. 22.
1051 Budapest
Tālr.: (+36 1) 475 7100, (+36 1) 475 7186
Fakss: (+36 1) 269 3541
E-pasts: adatved@obh.hu